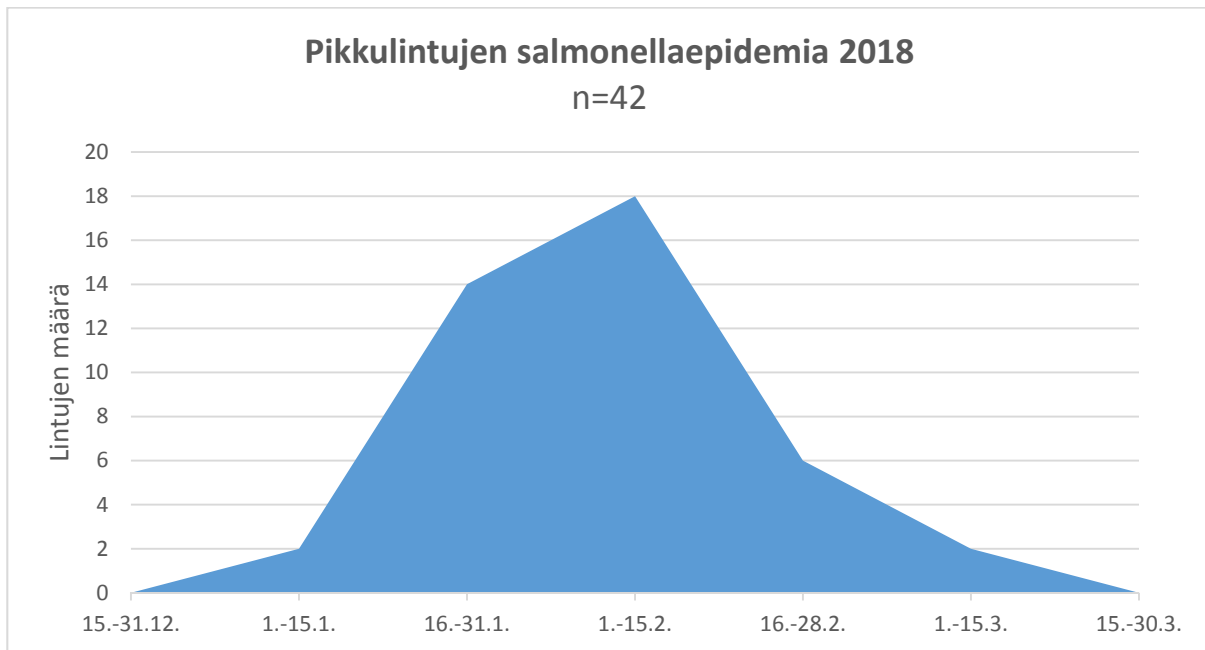

Pikkulintujen salmonellaepidemia 2018

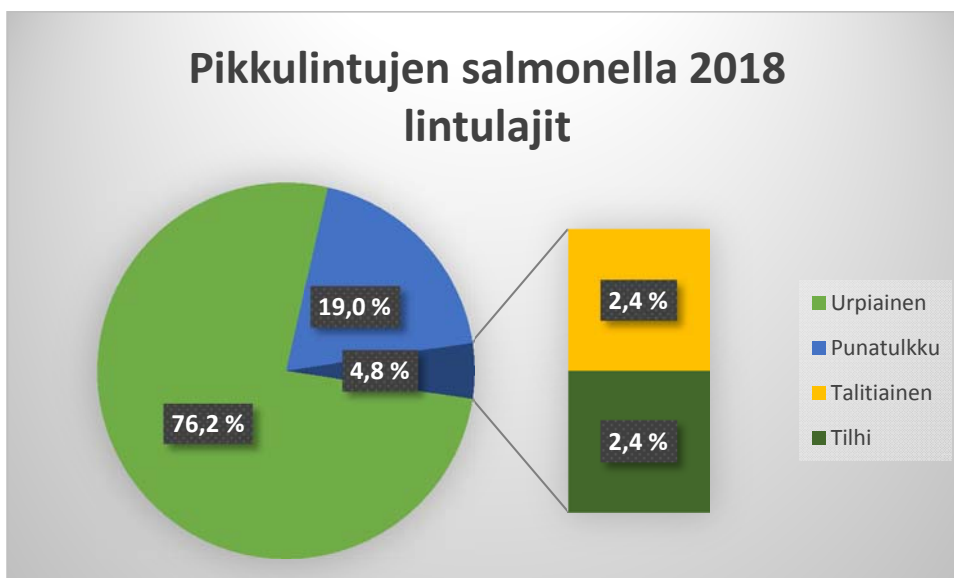
Sydäntalven pakkasten aikaan ruokintapaikkojen tuntumassa esiintyy vuosittain jonkin verran salmonellatartunnan aiheuttamaa pikkulintujen kuolleisuutta. Vuonna 2018 kuolleisuus oli niin runsasta, että voidaan jo puhua epidemiasta (Kuva 1). Eviraan 1.1.-15.3. lähetetyistä kuolleina löydetyistä pikkulinnuista 42 linnussa todettiin kuolinsyyksi *Salmonella* Typhimurium -bakteerin aiheuttama yleisinfektio.

Kuva 1: Pikkulintujen salmonellatapaukset joulukuusta maaliskuuhun 2018.

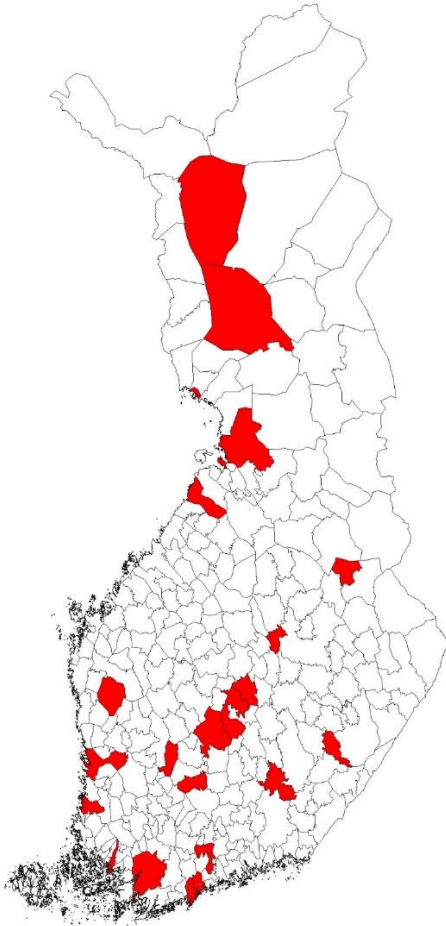
Salmonellatartuntaan sairastuneista linnuista suurin osa oli urpiaisia ja punatulkkuja, lisäksi jokunen talitiainen ja yksi tilhi (Kuva 2). Epidemian loppupuolella saimme näytteeksi vielä nälkiintyneitä petolintuja, jotka olivat saaneet tartunnan todennäköisesti syötyään taudin heikentämiä pikkulintuja. Näitä olivat kaksi kanahaukkaa, varpushaukka ja viirupöllö. Lisäksi yhdellä metsäjäniksellä todettiin yleistynyt salmonellatartunta.

Kuva 2. Salmonellaan kuolleiden pikkulintujen lajijakauma.

Salmonellatartuntaan kuolleita pikkulintuja lähetettiin eri puolilta maata. Näytteitä saatiin pääkaupunkiseudulta Kittilään asti (Kuva 3).

Kuva 3. Kunnat, joissa pikkulintujen salmonellatartuntoja todettiin.

Kolmesta punatulkusta ja seitsemästä urpiaisesta peräisin olevasta kannasta tehtiin faagityypitys THL:ssä. Kannat olivat peräisin 9 eri paikkakunnalta: Kittilä, Oulu, Valtimo, Rauma, Jyväskylä, Tampere, Turku, Hyvinkää ja Tuusula. Kaikki kannat olivat samaa faagityyppiä U277, joka on tyypillisesti pikkulintupopulaatioissa esiintyvä faagityyppi.

Evirassa tutkittiin myös muutamia pikkulintujen ruokinnassa käytetyistä siemenseoksia, mutta niistä salmonellabakteeria ei löydetty.

Salmonellabakteeri aiheuttaa pikkulinnuilla tyypillisimmin kuolioisen kuputulehduksen. Sairaantuneet linnut eivät pysty nielemään normaalisti, ovat kesyjä ja pörröttävät höyheniään. Taudin loppuvaiheessa linnuilla on yleisinfektio, jossa bakteeria on suuria määriä kaikkialla elimistössä. Sairaantuneen linnun ulosteen mukana ympäristöön ja ruokintapaikoille leviää salmonellabakteereita. Terveet linnut saavat tartunnan suun kautta. Petolinnuilla esiintyvät tartunnat ovat todennäköisesti seurausta sairaan pikkulinnun syömisestä. Myös jänikset voivat saada tartunnan vieraillessaan lintujen ruokintapaikoilla, samoin kuin pikkulinnuilla herkuttelevat kissat. Kovakaan pakkanen ei tapa salmonellabakteereita, vaan päinvastoin säilöo niitä.

Todennäköisesti salmonellatartuntaa esiintyy pikkulintupopulaatioissa jatkuvasti. Eviran aineistossa kuolemaan johtavia tartuntoja on eniten ollut punatulkuissa, viherpeipoissa ja urpiaisissa. Osa linnuista jää salmonellabakteerin oireettomiksi kantajiksi ja ne erittävät silloin tällöin pieniä määriä bakteeria ympäristöön ulosteiden mukana. Talvella linnut kerääntyvät ruokintapaikoille ja olosuhteet kovien pakkasten aikaan koettelevat muutenkin lintujen puolustuskykyä. Nämä kaksi seikkaa ovat todennäköisesti pääsyytä talvisiin epidemioihin.

Lintujen talviruokinnasta on paljon iloa ja hyötyä sekä linnuille että ihmisille, jotka seuraavat lintulautojen vieraita. Tautiriskien vuoksi ruokintapaikan siisteydestä pitää kuitenkin huolehtia ja käyttää helposti puhdistettavia ruokinta-automaatteja.